

Mit tartok Időszerűnek 1848-ból?

Két fontos tanulságot emelek ki 1848 örökségéből. Egyik a békés rendszerváltás folyamata. 1848-ban ugyanis egy békés rendszerváltozás zajlott le, melynek lényege a polgári magyar nemzet megszületése volt. Közvetlen előzményének Kossuth érdekegyeztetési politikája tekinthető, mely az alapvető érdekek mentén kapcsolta a jobbagyság és nemesség ügyét a haza sorsához. Magyarország társadalma fokozatosan egységesült nemzetté. A birtokbírhatóság és hivatalviselés szabadságának 1844-es törvénybe iktatásával fontos nemesi előjogokat terjesztettek ki a nemesekre. A nemzetté válás (a polgári reformok sikere) érdekében hangsúlyozták az ország függetlenségét, ami akkor azt jelentette, hogy a törvények végrehajtását minden idegen beavatkozástól mentes független nemzeti kormányra bízzák. Ám a függetlenséget becses nemzeti ügygá a reformok polgári tartalma avatta. Közös teherviselés alapján osztozni a nép terheiben, az úrbéri viszonyokból való kibontakozást kármentesítéssel eszközölni, a népet politikai jogokban részesíteni, s az országgyűlést a nép képviselőivé átalakítani – ezek voltak azok a legfontosabb kérdések, amelyek csak a nemesség áldozatvállalásával voltak megoldhatók, s melyeket a magyar rendek – elfogadva a polgári szerepvállalás történeti feladatát – példamutató felelősségtudattal meg is oldot-

Marjanucz László (1954) történész. Csánádon született. Tan.: JGYTF 1973–77; KLTE 1979–82; MTA TTI 1983–86. Mh.: 1977–80 Szegedi Vezetőképző Központ, 1980–86 Móra Ferenc Múzeum Történeti Osztály; 1986–94 JGYTF; 1994– JATE. F. m.: Szegedi zsidó családok a 19. században (1988); Hitelélet és kereskedelem a dualizmus korában (199?); A kiegyezés kora – Kistelek története (1991). Nős. Gyermekei: Gergő, Máté, Csilla, Katalin, Zita.

tak. Ehhez a momentumhoz kapcsolódik 1848 másik nagy tanulsága: a közjó szolgálata a hatalom birtokosai részéről. Politikai kereteit a rendi országgyűlés adta, melyből az utolsón már valódi pártok álltak egymással szemben határozott programok alapján. Tekinthejtük ezt a parlamentarizmus igazi bevezetésének, annál is inkább, mert most tűnt fel a hatalom először a diadal bére gyanánt. S ebben a diadalban az győzött, aki tudomásul vette, hogy a vagyon és hatalom társadalmi kötelességekkel jár, a nemzetteremtés egyetlen módja a szabadságjogok népre való kiterjesztése. A közjó érdekeinek felkarolása nem volt teljesen önzetlen, mert a forradalom elkerülését szolgálta, de ez objektív érdemeit nem kisebbíti. Vér nélküli átalakulást tett lehetővé, melyben leomlottak a válaszfalak nemes és jobbagy között, akik ezen túl a magyar nemzet egyenlő terhet és jogot viselő polgárai lettek.

* * *

SÁNDOR JÁNOS

1848 – örökség, időszerűség

Nem tudom maradt-e mára egyáltalán öröksége? Az eltelt másfél száz év történelmi viharai megtépázták egykori jussunkat s ha megmaradt is belőle valami, azt igyekezett, mint „múltat végképp eltörölni” az utóbbi fél

évszázad. De szellemét nem ölheték meg, és ebből a mindent túlélte szellemből kell újraépíteni elherdált osztályrésziünket.

Mi időszerű hát 1848 szelleméből? Erkölcsei értékrendje és hitének ereje. Míg e kétót őrzi magában a nemzet, szabadságát őrzi. Ezek megőrzött késő visszfénye ragyogtatta fel 1956 októberét is.